

Sygn. akt III RC 172/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 marca 2016 r.

Sąd Rejonowy w Łobzie, III Wydział Rodzinny i Nieletnich

w składzie następującym :

Przewodniczący: SSR Andrzej Rydzkowski

Protokolant: Beata Reimer

po rozpoznaniu w dniu 22 marca 2016 roku w Łobzie

sprawy z powództwa: Z. K.

przeciwko I. M. i K. K. (1)

o ustalenie stosunku prawnego

I. Oddała powództwo przeciwko pozwanej I. M. w całości

II. Oddała powództwo przeciwko pozwanemu K. K. (1) w całości

III. Zasądza od powoda Z. K. na rzecz pozwanej I. M. kwotę 1217 zł tytułem zwrotu kosztów procesu

IV. Zasądza od powoda Z. K. na rzecz pozwanego K. K. (1) kwotę 1217 zł tytułem zwrotu kosztów procesu

SSR Andrzej Rydzkowski

Sygn. akt III RC 172/15

UZASADNIENIE

Powód Z. K., domagał się ustalenia istnienia obowiązku alimentacyjnego na rzecz K. K. (2) w wysokości 1.000,00 złotych miesięcznie oraz ustalenia obowiązku alimentacyjnego pozwanych K. K. (1) i I. M. na rzecz K. K. (2) w wysokościach po 500,00 złotych miesięcznie.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, iż strony są dziećmi interwenienta głównego K. K. (2) i są zobowiązani do pokrywania kosztów jej pobytu w domu opieki społecznej, których sama z uwagi na niskie dochody nie jest w stanie pokrywać.

Pozwani na rozprawie w dniu 22 marca 2016r. wnieśli o oddalenie powództwa.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód Z. K. i pozwani K. K. (1) i I. M. są dziećmi K. K. (2).

W 1994 roku K. K. (2) z żyjącym podówczas mężem darowała zajmowane mieszkanie w (...)/2 synowi Z. K.. Po śmierci męża K. K. (2) nadal zamieszkiwała we wskazanym lokalu do sierpnia 2014 roku. Powód w tym czasie wyremontował lokal. W 2000 roku wyjechał z do W. w celach zarobkowych, gdzie zamieszkuje do dziś z rodziną.

K. K. (2) po przebytych w sierpniu 2014 roku udarze i pobycie w szpitalu zamieszkiwała u wnuczki z uwagi na znaczne pogorszenie stanu zdrowia. Po dwóch miesiącach do kraju powróciła córka K. K. (2) I. M., która wzięła matkę do siebie na dwa tygodnie. W tym czasie do kraju po zagranicznym urlopie przyjechał powód, który zdecydował o umieszczeniu matki w wybranym (...) Osób (...) w M., gdzie miesięczny koszt pobytu wynosi 3.200,00 złotych. Część kosztów (1.420,00 złotych) pokrywanych jest z renty K. K. (2), resztę pokrywa powód. Zgodę na to wyrazili również pozwani wskazując jednocześnie na brak możliwości finansowania pobytu matki w placówce. Stan zdrowia K. K. (2) uległ w placówce znacznej poprawie. K. K. (2) wyraża chęć dalszego zamieszkiwania w ośrodku, jest tam odwiedzana przez strony.

Powód w dacie orzekania mieszkał i pracował we W.. Do polski przyjeżdżał w czasie urlopów. Był zdrowy fizycznie. Zarabiał do 1.300,00 EUR netto miesięcznie. Żona powoda zarabiała około 500,00 EUR netto miesięcznie. Na utrzymanie gospodarstwa domowego z kredytami wydawał około 600,00 EUR miesięcznie. Wychowywał z żoną dziecko w wieku przedszkolnym.

Pozwany K. K. (1) w dacie orzekania pracował jako operator koparki. Zarabiał około 1.300,00 złotych netto miesięcznie. Chorował na nadciśnienie. Na leki wydawał około 100,00 złotych miesięcznie. Nie posiadał dzieci na utrzymaniu, nie korzystał z pomocy opieki społecznej. Na utrzymanie gospodarstwa domowego wydawał około 800,00 złotych miesięcznie.

Pozwana I. M. w dacie orzekania prowadziła działalność gospodarczą, która na chwilę obecną nie przynosi dochodów. Wcześniej pracowała dorywczo we W.. koparki. Zarabiał około 1.300,00 złotych netto miesięcznie. Chorował na nadciśnienie. Na leki wydawał około 100,00 złotych miesięcznie. Posiadała na utrzymaniu uczącą się córkę, mieszkała sama, nie korzystała z pomocy opieki społecznej. Miała do spłaty 21.000,00 złotych pożyczki. Na utrzymanie gospodarstwa domowego wydawała ponad 600,00 złotych miesięcznie.

(Dowód: - zeznania powoda Z. K., k.97-99 akt sprawy;

- zeznania pozwanego K. K. (1), k.124-125 akt

sprawy;

- zeznania pozwanej I. M., k.126-127 akt sprawy;

- zeznania świadka M. W., k.96-97 akt

sprawy;

- zeznania świadka A. K., k.108-109 akt sprawy;

- zeznania świadka E. R., k.109-111 akt sprawy;

- wyciąg bankowy, k. 15-20, 22, 23 akt sprawy;

- akt notarialny, k. 9-14 akt sprawy;

- pokwitowanie, k. 21 akt sprawy;

- faktura VAT, k. 24-66 akt sprawy;

- zaświadczenie, k. 81, 82, 83, 118 akt sprawy;

- pismo, k. 67, 120, 121 akt sprawy

- umowa, k. 80, 84, 119 akt sprawy

- paragony, k. 85 akt sprawy).

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny.

Przepis ten, aczkolwiek zamieszczony w ustawie procesowej, w istocie daje materialną podstawę żądania i jako taki traktowany jest jako przepis prawa materialnego (wyroki SN: z dnia 27 czerwca 2001 r., II CKN 898/00, LEX nr 52613; z dnia 19 kwietnia 2001 r., IV CKN 326/00, LEX nr 52537).

Uwzględnienie powództwa zgodnie z art. 189 wymaga spełnienia dwóch podstawowych przesłanek, tj. istnienia interesu prawnego w żądaniu udzielenia ochrony prawnej przez wydanie wyroku ustalającego oraz istnienia bądź nieistnienia danego stosunku prawnego bądź prawa (w zależności od rodzaju żądania udzielenia ochrony prawnej). Obie przesłanki muszą być spełnione łącznie w dniu zamknięcia rozprawy, nie zaś w dniu wytoczenia powództwa (art. 316 § 1).

Interes prawny w rozumieniu art. 189 jest kategorią obiektywną. Jest to obiektywna (czyli rzeczywiście istniejąca), a nie tylko hipotetyczna (czyli w subiektywnym odczuciu strony) potrzeba prawna uzyskania wyroku odpowiedniej treści występująca wówczas, gdy powstała sytuacja rzeczywistego naruszenia albo zagrożenia naruszenia określonej sfery prawnej. Praktycznie rzecz biorąc, interes prawny występuje wtedy, gdy sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości, a jednocześnie interes ten nie podlega ochronie w drodze innego środka (wyroki SN: z dnia 4 października 2001 r., I CKN 425/00, LEX nr 52719; z dnia 8 maja 2000 r., V CKN 29/00, LEX nr 52427; z dnia 9 lutego 2012 r., III CSK 181/11, OSNC 2012, nr 7-8, poz. 101; z dnia 14 marca 2012 r., II CSK 252/11, OSNC 2012, nr 10, poz. 120; z dnia 19 września 2013 r., I CSK 727/12, LEX nr 1523363; wyrok SA w Poznaniu z dnia 5 kwietnia 2007 r., III AUa 1518/05, OSA 2008, z. 9, poz. 30; postanowienie SA w Poznaniu z dnia 28 września 2012 r., I ACz 1611/12, LEX nr 1220598).

Brak interesu prawnego w rozumieniu komentowanego przepisu ma miejsce wówczas, gdy stan niepewności prawnej może być usunięty w drodze dalej idącego powództwa o świadczenie (ewentualnie innego powództwa, np. o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym) bądź w drodze podjęcia obrony w toku już wytoczonej przez pozwanego w procesie o ustalenie odrębnej sprawy o świadczenie (zob. np. wyroki SN: z dnia 29 lutego 1972 r., I CR 388/71, LEX nr 7066; z dnia 4 marca 2011 r., I CSK 351/10, LEX nr 785272; z dnia 16 kwietnia 2010 r., IV CSK 453/09, LEX nr 578163; wyrok SA w Katowicach z dnia 28 września 2012 r., V ACa 415/12, LEX nr 1223195). Ustalenie istnienia bądź nieistnienia stosunku prawnego lub prawa następuje wtedy przesłankowo. Wyjątkowo interes prawny zachowany jest w niektórych sytuacjach, gdy ze spornego stosunku wynikają jeszcze dalsze skutki, których dochodzenie powództwem o świadczenie nie jest możliwe bądź nie jest jeszcze aktualne. Dotyczy to np. powództwa o ustalenie stosunku pracy, chociaż możliwe jest w momencie wytoczenia takiego powództwa dochodzenie np. wynagrodzenia za pracę (zob. wyroki SN: z dnia 2 czerwca 2006 r., I PK 250/05, OSNP 2007, nr 11-12, poz. 156; z dnia 8 stycznia 2002 r., I CKN 723/99, LEX nr 53132; z dnia 22 listopada 2002 r., IV CKN 1519/00, LEX nr 78333; z dnia 14 września 1998 r., I PKN 334/98, OSNAPiUS 1999, nr 20, poz. 646; z dnia 29 lutego 1972 r., I CR 388/71).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że ukształtowany jest pogląd stwierdzający, iż interes prawny istnieje tylko wtedy, gdy powód potrzebie ochrony prawnej swej sfery prawnej uczynić może zadość przez samo ustalenie istnienia bądź nieistnienia stosunku prawnego lub prawa. Konsekwencją tego poglądu jest również dalszy utrwalony pogląd, że interes ten nie istnieje wówczas, gdy już jest możliwe wytoczenie powództwa o świadczenie, chyba że ze spornego stosunku prawnego wynikają jeszcze dalsze skutki, których dochodzenie w drodze powództwa o świadczenie nie jest możliwe lub nie jest jeszcze aktualne (wyrok SN z dnia 30 października 1990 r., I CR 649/90, Lex nr 158145). Kontynuacją tego kierunku orzecznictwa jest wypowiedź Sądu Najwyższego w wyroku z dnia 2 czerwca 2006 r., I PK 250/05, M.P.Pr. 2006, nr 9, s. 491, stwierdzająca, że poglądowi, iż możliwość dochodzenia przez

powoda świadczeń z określonego stosunku prawnego wyklucza istnienie interesu prawnego w ustaleniu tego stosunku, należy przypisać znaczenie zasady, od której istnieją wyjątki. Decydujące w tym zakresie powinny być właściwości stosunku prawnego. Interes prawny może polegać na usunięciu niepewności co do prawa majątkowego, które jeszcze się nie zaktualizowało, a także prawa o charakterze niemajątkowym określającym osobiste przymioty (kwalifikacje zawodowe) powódki. W wyroku z dnia 15 marca 2002 r., II CKN 919/99, Lex nr 54376, Sąd Najwyższy wyjaśnił, że skuteczne powołanie się na interes prawny wymaga wykazania, iż oczekiwane rozstrzygnięcie wywoła takie skutki w stosunkach między stronami, w następstwie których ich sytuacja prawna zostanie określona jednoznacznie i tym samym wyeliminowane zostanie, wynikające z błędnego przekonania co do przysługiwania powodowi określonych uprawnień, ryzyko naruszenia w przyszłości jego praw. W przypadku gdy dojdzie już do naruszenia prawa, w związku z którym powodowi służy roszczenie o świadczenie (danie, czynienie, zaniechanie, znoszenie), wyłączona jest możliwość skutecznego wystąpienia z powództwem o ustalenie, skoro sfera podlegająca ochronie jest w takiej sytuacji szersza, a rozstrzygnięcie o różnicy zdań w stanowiskach stron nabiera charakteru przesłankowego (zob. m.in. także wyrok SN z dnia 1 kwietnia 2004 r., II CK 125/03, OSP 2005, z. 2, poz. 23, uzasadnienie uchwały SN z dnia 17 grudnia 1993 r., III CZP 171/93, OSNCP 1994, nr 7-8, poz. 149 i uzasadnienie uchwały SN z dnia 25 stycznia 1995 r., III CZP 179/94, OSNCP 1995, nr 5, poz. 76).

Mając powyższe wywody na uwadze niewątpliwym jest brak interesu prawnego po stronie powoda, ponieważ wysokość alimentów ustala się po wytoczeniu powództwa o świadczenie (ukształtowanie) a nie ustalenie. Powód nie domaga się ustalenia istnienia obowiązku alimentacyjnego jako takiego, który wprost wynika z przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego a domaga się jego ukształtowania na określonym poziomie finansowym wobec siebie i pozwanych, co nie jest elementem powództwa o ustalenie i jako takie może je wytoczyć jedynie matka stron K. K. (2). Powodowi nie przysługuje legitymacja czynna do wytoczenia takiego powództwa.

Ponadto co istotne powód może dochodzić od pozwanych roszczeń regresowych z art. 132 k.r.o., interes prawny powoda podlega zatem ochronie na drodze powództwa o świadczenie.

Nic nie stoi również na przeszkodzie dobrowolnemu spełniania przez powoda wobec matki swojego obowiązku alimentacyjnego, jeżeli zaś chodzi o pozwanych dysponentem roszczenia jest K. K. (2), która jasno określiła na rozprawie, iż nie domaga się pieniędzy od dzieci. K. K. (2) nie jest osobą ubezwłasnowolnioną i jeżeli powód uważa, że nie jest ona w stanie w pełni rozpoznać znaczenia roszczenia alimentacyjnego, może on złożyć wniosek o ubezwłasnowolnienie gdzie w przypadku jego uwzględnienia decyzja o ewentualnym wytoczeniu powództwa o alimenty należy do opiekuna prawnego. Wytoczenie powództwa z art. 189 k.p.c. stanowi zatem w przedmiotowej sytuacji zdaniem Sądu próbę obejścia przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego dotyczących obowiązku alimentacyjnego.

Mając powyższe na uwadze Sąd oddalił powództwo jako bezzasadne.

O kosztach orzeczono na podstawie reguł ogólnych odpowiedzialności za wynik sprawy (art. 98 § 1 k.p.c.) ustalając je na podstawie § 6 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

SSR Andrzej Rydzkowski